

legationem beati Petri super comitem per totam Siciliam, vel habendam (391) hæreditaliter ponit, ea discretionem ut, dum ipse comes advixerit, vel aliquis hæredum suorum zeli patrum ecclesiastici exsecutor superstes fuerit, legatus alius a Romana sede, ipsis invitatis nullus superponatur; sed si qua Romanæ Ecclesiæ juris exsequenda fuerint, chartulis a Romana sede in Siciliam vel Calabriam directis, per ipsos consilio episcoporum earundem provinciarum authentice definiantur. Quod si episcopi ad concilium invitati fuerint, quot et quos ipsi comiti, vel suis futuris hæredibus visum fuerit, illuc dirigant, nisi forte de aliquo ipsorum in concilio agendum sit, in Sicilia vel Calabria in præsentia sua authentice definiri nequiverit, et ad hoc commissum perpetualiter permanendum, privilegio suæ auctoritatis firmavit, cujus sententiam subtitulamus:

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo filio R. comiti Calabriæ et Siciliæ, salutem et apostolicam benedictionem. Quia prudentiam tuam supernæ majestatis dignatio multis triumphis et honoribus exaltavit, et probitas tua in Sarracenorum finibus Ecclesiam Dei plurimum dilatavit, sanctæque sedi apostolicæ devotiam se multis modis

A semper exhibuit, nos [te] in speciem atque charissimum filium ejusdem universalis Ecclesiæ assumpsimus. Idcirco de tuæ probitatis sinceritate plurimum confidentes, sicut verbis promissimus, ita etiam litterarum auctoritate firmamus quod omni vitæ tuæ tempore, vel filii tui Simonis, aut alterius qui legitimus tui hæres exstiterit, nullum in terra potestatis vestræ, præter voluntatem aut consilium vestrum legatum Romanæ Ecclesiæ statuemus; quinimo, quæ per legatum acturi sumus, per vestram industriam legati vice exhiberi volumus, quando ad vos ex latere nostro miserimus, ad salutem videlicet Ecclesiarum quæ sub vestra potestate existant, ad honorem beati Petri, sanctæque ejus sedis apostolicæ, cui devote hactenus obedisti, quamque in opportunitatibus suis strenue ac fideliter adjuvisti. Si vero celebrabitur concilium, tibi mandavero quatenus episcopos et abbates tuæ terræ mihi mittas, quot, et quos volueris mittas, alios ad servitium Ecclesiarum et tutelam retineas. Omnipotens Dominus actus tuos in beneplacito suo dirigat, et te a peccatis absolutum ad vitam æternam perducatur. Dat. Salerni per manum Joannis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi in Nonas Julii, indictione VII, pontificatus domini Urbani secundi XI.

Explicit opus Gaufredi monachi.

APPENDIX EX CODICE MARCHIONIS JARRATANÆ

AD ULTIMUM CAPITULUM LIBRI IV

HISTORIÆ GAUFREDI MALATERRÆ.

Post hæc piissimus comes, occulto Dei judicio penitus virili progenie orbatus, fusa ad Deum prece in spe sobolis procreandæ uxorem suam cognovit, in eaque filios et filias generavit. Qui usque ad senectutem honestissimam agens vitam plurimum in ædificatione ecclesiarum intentus, easdem prout insoluta ipsius posteritas adhuc et regit et conservat per totam terram suam copiose dotando, et virorum psallentem religiose atque decenter ordinando, pius orphanorum et viduarum protector ac munificus pauperum Christi sublevator exstitit. Cumque iis et filiabus proficundo semper in melius honestæ sanctitatis exemplum cunctis existeret, tandem, necessaria humanæ conditionis lege naturalem in ea dissolutionem operante, illam illustrem animam tanta collustratione ut meritorum agnitione insignitam ad desiderata beatorum collegia ante conspectum divinæ majestatis expirando delegavit, corpusque ejus apud Melitum, in ecclesia quam ipse fundaverat, honorifice, ut tantum virum decebat, sepultum est.

C Post hunc Simon filiorum primogenitus regnum accepit. Qui per paucos vivens annos, graves ab Apulis mutationes sustinuit. Huic successit ille hominum maximus, a Deo dilectus et benedictus unicus leo, et pacis firmamentum, Rogerius mundi admiratio, virtutum omnium splendor, et pro regibus heros sapiens et immensus omnia, prius tamen comes, postea Dei multum incomparabili ejus sapientia operante, dignus dux Feracis Apuliæ et Capuæ principatus, ad ultimum rex Siciliæ, Tripolis, Africæ potentissimus fines imperii sui longe lateque multiplici terrarum acquisitione ampliavit: ad cujus laudes et gesta probitatis singulariter referenda quoniam Ciceronis eloquentiam insufficientem fuisse reputo; ego qui fere nullus sum, tantæ gravitatis onus mihi adhuc incognitum in presenti tentare formido.

D (392) Anno Domini 1027, decimo sexto Kalendas Augusti, Gaytus Maymonus Hispanus Sarracenus Pactas et terram Syracusanam infra dies septem vastavit, prædavit et incendit, utriusque sexus de

(391) *Et sui juris Calabriam habitam.*

(392) Appendix altera, sive brevis Chronologia ex supra citato codice Jarratano. CARUSIUS.

hominibus partem occidit, et partem captivavit. A

Anno Domini 1032, Stratigotus primus Georgius patricius et Maniachius cum duce ceperunt civitatem Messanæ, et ipso anno commisit bellum. Idem Maniacus ignoratur cum quibus adeptus est victoriam.

Anno Domini 1060, Kalendis Augusti captus fuit Innocentius papa a dicto rege Rogerio rege Siciliae in civitate Captinata.

Anno Domini 1101, indictionis nonæ mense Julii, obiit maximus comes Rogerius pater regis Rogerii.

Anno Domini 1118, Nonæ indictionis, obiit Adelsia regina Jerosolomitana mater regis Rogerii.

Anno Domini 1149, mense Julii, Africa capta fuit ab eodem rege Rogerio.

Anno Domini 1154, obiit Rogerius rex Siciliae ducatus Apuliae, et principatus Capuæ.

Anno Domini 1164, pridie Nonas Februarii subversa est civitas Cathaniensium a terræmotu, in qua subversione omnes monachi cum episcopo eorum oppressi fuerunt.

Anno Domini 1166, obiit rex Guillelmus primus filius regis Rogerii.

Anno Domini 1178, Idibus Septembris decimæ tertie indictionis, sol passus est eclypsin: in hora nona stellæ apparuerunt.

Anno Domini 1182 (?), regina Margarita mater regis Guillelmi secundi cœpit fabricare, ædificare et dotare monasterium Maniacentium.

Anno Domini 1187, mense Julii, vigilia Præcursoris Domini capta est Jerusalem a Saladino Soldano Babiloniae. C

Anno Domini 1189, indictione septima obiit rex Guillelmus secundus. Eodem anno, eadem indictione, mense Martii, rex Tancredus fuit coronatus rex Siciliae, et receptus in palatio Panormi.

Anno Domini 1194, vigesimo die Februarii, obiit dictus rex Tancredus.

Anno Domini 1195, dominus Henricus imperator receptus est in palatio Panormi ultimo mensis Novembris. In quarto die post festum Nativitatis Domini cepit regem Guillelmum filium regis Tancredi, quantitate comitum et baronum istius regni et devastavit eos.

Anno Domini 1198, obiit dominus Henricus imperator. D

Anno Domini 1198, Fredericus filius domini Henrici imperatoris de civitate Panormi fuit rex Siciliae coronatus. Et in eodem anno nomina Constantia mater ejus obiit.

Anno Domini 1200... decimo quinto mensis Augusti duodecimæ indictionis, domina Constantia de Aragonia applicuit Panormi, et dominus rex Fredericus in eodem mense desponsavit eam.

Anno Domini 1212, anno nativitatis domini regis Frederici decima quarta indictione, anno regni ejus undecimo. Ipse vero vocatus fuit ab Innocentio papa III ad coronam imperii ab anno nativitatis suæ anno decimo sexto.

Anno Domini 1216, celeberrimum concilium celebratum est sub Innocentio papa III.

Anno Domini 1219, indictione septima, quinto die inirante mense Novembris, Damyata principalis civitas Amaeth a Christianis fidelibus capta fuit, et Christicolis dominio detinetur.

Anno Domini 1220, mense Novembris, nonæ indictionis dominus rex Fredericus una cum domina uxore sua regina Constantia coronam imperii susceperunt a domino papa Honorio III. In eodem anno Damyata fuit perdita a Christianis.

Anno Domini 1221, decima indictione, dominus Fredericus imperator ivit cum magno exercitu super Sarracenos Jacis, et cepit Benaveth cum filiis suis, et suspendit apud Panormum.

B Anno Domini 1222, undecima indictione, domina imperatrix Constantia obiit apud Cathaniam. Et in eodem anno dominus imperator cepit Celunum, et ejecit comitem Thomasium de Celano de regno.

Anno Domini 1223, duodecima indictione, dominus Fredericus imperator misit exercitum suum in Gerbis, et cepit illos, destruxit et captivavit.

Anno Domini 1224, decima tertia indictione, dominus Fredericus imperator misit exercitum magnum super Sarracenos Siciliae, et remanserunt in montanis, et magnum guastum semper annuatim faciebat super illos, usquequo descenderunt cum magno opprobrio, et fecit illos morari in plano Siciliae in casalibus.

Anno Domini 1227, prima indictione mense Junii, dominus Fredericus imperator secundus transivit in partes ultramarinas, et ibi accepit coronam ejusdem regni. Et in eodem anno antequam transiret, domina imperatrix uxor sua obiit. Et rex Corradus natus fuit. Et in eodem anno papa Gregorius suscepit papatum Romæ.

Anno Domini 1225, decima quarta indictione, dominus Fredericus imperator accepit uxorem filiam domini regis Joannis, nominis Isabella.

Anno Domini 1228, secunda indictione, domini imperator reversus fuit in regnum.

Anno Domini 1229, tertia indictione in dicto mense Augusti dominus imperator fecit pacem et concordiam cum domino papa Gregorio. Et intrante mense Septembris quartæ indictionis mansit in Anania cum domino papa tribus diebus.

Anno Domini 1230, quarta indictione, dominus imperator tractavit, vel fecit tractare Constitutiones suas.

Anno Domini 1231, quinta indictione dominus imperator misit ipsas Constitutiones suas per totum regnum, et in Siciliam per dominum Reccardum de Montenigro, qui erat magister justitiarius Siciliae. Et in eodem anno mense Augusti dictæ indictionis Martinus Ballonus se rebellavit contra dominum imperatorem cum aliquantis hominibus Messanæ. Et ipse magister justitiarius arripuit fugam. Et dictus Martinus causa timoris domini imperatoris similiter arripuit fugam, et fuit captus cum sociis suis apud Maltam.

Anno Domini 1232, sexta indictione, dominus A imperator, mense Aprilis ejusdem indictionis, venit Messanam, et succedit dictum Martinum Bellionem. Et in eodem anno similiter fecit apud Syracusam et Nicosiam.

Anno Domini 1233, septima indictione, Matthæus Marchafaba fuit constitutus secretus Siciliæ et Calabriae.

Anno Domini 1234, octava indictione dominus imperator Fredericus ivit Alamaniam.

Anno Domini 1235, nona indictione, dominus imperator Fredericus II accepit uxorem, sororem regis Angliæ. In eodem anno cepit filium regem Henricum, et restituit eum in carcere usquequo mortuus fuit apud Maturanum, et sepultus fuit in ecclesia Cusentina.

Anno Domini 1236, decima indictione, ultimo mensis Novembris, dominus imperator ivit Lombardiam cum magno exercitu: et ivit super Mediolanum, et cepit Corrociom Mediolanensium.

Anno Domini 1236, undecima indictione, mense Februarii, natus fuit rex Henricus filius domini imperatoris de uxore sua tertia, quæ fuit soror regis Angliæ. In eodem anno dominus imperator obsedit terram quæ dicitur Brixia, et nihil prevaluit in ea.

Anno Domini 1237, duodecima indictione, primo mensis Augusti, Marchafaba secretus obiit. Item eodem anno papa Gregorius excommunicavit dominum imperatorem Fredericum.

Anno Domini 1238, decima tertia indictione, fuit secretus Siciliæ Major de Brancadonia; et justitiarius Siciliæ Guillelmus de Anglone, et permanserunt in officio eorum per spatium mensium septem. Et in mense Junio dictæ indict., fuit secretus Siciliæ Ubertus Fallamonica, et justitiarius Petrus de Calabria, et capitaneus Rogerius de Amicis.

Anno Domini 1239, decima quarta indictione, prælati Franciæ capti fuerunt a domino Frederico imperatore tempore domini Gregorii papæ. Et in eodem anno idem dominus papa obiit.

Anno Domini 1240, decima quinta indictione erat justitiarius in Sicilia Petrus de Calabria. Et in eodem anno Rogerius de Amicis ivit ad Soldanum Babiloniæ.

Anno Domini 1241, primæ indictionis, Ubertus de Fallamonica de mandato domini imperatoris ivit apud Maroccum. Et in eodem anno Soldanus de et insilierunt Christianos qui habitabant Jerusalem et ceperunt illos, occiderunt et captivos duxerunt. Et in eodem bello fuit mortuus ille Perfectus episcopus Sancti Georgii de Roma, et dominus Guaterius de Breta, dominus Jopen. Et in illis diebus dominus Rogerius de Amicis manebat Babiloniam, et in Cayrum cum Soldano.

Anno Domini 1242, secundæ indictionis Rogerius de Parisio fuit capitaneus Siciliæ. Guillelmus de Taraum justitiarius.

Anno Domini 1243, tertiæ indictionis, dominus Serrebaldus cardinalis suscepit papatum Romanum; et statim ivit per mare apud Januam, et postea ivit usque Ludunum [Lugdunum], et permansit ibi per spatium annorum sex. Item eodem anno, mense Julii ejusdem indictionis omnes Saraceni de Sicilia tanquam rebelles ascenderunt in montana, et ceperunt Ja:um et Antellam.

Anno Domini 1244, quartæ indictionis, mense Martii ejusdem indictionis, Tibaldus, Franciscus, et Guillelmus de Sancto Severino, et alii comites et barones de regno ceperunt terram Capacii et ipsius castrum tanquam rebelles, et dominus imperator Fredericus secundus obsedit eos, et in medietate mensis Julii ejusdem indictionis cepit eos omnes, capti omnibus hominibus qui manebant cum illis, et transportavit illos, et in terra Neapolis omnes illos succendit. Et inde nobilioribus mulieribus regni cepit, et misit illas in carcere apud Panormum, et nunquam postea comparuerunt. Item eodem anno, mense Julii ejusdem indictionis, fuit constitutus in Sicilia justitiarius dominus Hugo de Casino.

Anno Domini 1245 indictionis quintæ, de mandato domini imperatoris comes Reccardus de Caserta ejecit omnes Sarracenos de Sicilia, et misit illos apud Noceriam in Apulia. Item eodem anno dominus papa Innocentius celebravit magnum concilium apud Lugdunum cum prælati ultramontanis, et non de regno, præter dominum Reccardum Panormitanum archiepiscopum, qui ibi missus fuit a domino imperatore.

Anno Domini 1247 indictionis septimæ; dominus imperator Liodaycus rex Francorum transivit in partes ultramarinas, et permansit in insula Cypris in mense Junii ejusdem indictionis, et in eodem mense transivit viriliter usque mare Damiatæ, statim cum magno gaudio cepit ipsam terram.

Anno Domini 1248 indictionis octavæ mense Aprilis ejusdem indictionis dominus rex Francorum perdidit dictam terram Damiatæ, et Soldanus Babiloniæ recuperavit eam.

Anno Domini 1250 indictione nona, mense Decembris ejusdem indictionis, dominus imperator Fredericus secundus obiit in Apulea, in terra quæ dicitur Florentinum, et corpus ejus applicuit Messanæ decimo tertio Januarii dictæ indictionis, et mansit corpus ejus de die in diem aliquantis diebus in ecclesia Pactensi, tempore domini Philippi episcopi ejusdem terræ, et fuit conductum postea apud Panormum, et ibi fuit sepultum. Dominus Henricus rex filius domini imperatoris procreatus de uxore Angliæ decimo nono die mensis Januarii dictæ nonæ indictionis applicuit Messanam, et cum gaudio magno fuit ibi receptus.

Anno Domini 1250 indictione decima, mense Januarii ejusdem indictionis, dominus rex Corradus filius domini imperatoris venit de Alamanca per mare cum magno extolio misso per dominum principem, qui erat Ballius totius regni de mandato

domini imperatoris, et applicuit in Apuleam octavo Januarii dictæ indictionis.

Anno Domini 1252 indictione duodecima, mense Octobris ejusdem, civitas Neapolis capta fuit ab eodem domino rege Corrado. In mense Maii ejusdem obiit, et sepultus fuit Messanæ. Item eodem anno mense Januarii ejus indictionis rex Henricus prædictus obiit.

Anno Domini 1253 indictione decima tertia, mense Novembris ejusdem indictionis, Innocentius papa IV intravit Neapolim cum magna exultatione, quia dominus princeps voluit, et per licentiam suam intravit in regnum. Et in illis diebus fuit interfectus Borrellus de Anglone. Et intrante mense Decembri dictæ indictionis dominus papa Innocentius obiit in eadem terra Neapolis, et ibi fuit sepultus; et statim dominus Alexander papa suscepit papatum Romanum, et mansit in terra Neapolis usque in mense Maii dictæ indictionis. Item in eodem anno, mense Decembri decimæ tertiæ indictionis, dominus princeps recuperavit Luceriam et Achinengiam; in qua interfectus fuit Joannes Maurus, et postmodum recuperavit civitatem Melfiæ, et destruxit civitatem Rapullæ nolentem se reddere in eum. Et in mense Februarii decimæ tertiæ indictionis, universitas civitatis Messanæ ejecit comitem Petrum Russum de Calabria ab eadem civitate cum tota familia sua, misit domino principi ut veniret et acciperet Messanam cum tota Sicilia. Et postea sinistro consilio habito miserunt magnum exercitum contra exercitum domini principis prædicti in Calabria, in contrata quæ dicitur Corona. Et exercitus domini principis insiluit in prædictum exercitum Messanæ, et pessime prævaluerunt in eum: videlicet alios interfecerunt, et alios vulneraverunt, et alios produxerunt, et alios ceperunt, et parum ex eis evaserunt. Item mense Augusti prædictæ decimæ tertiæ indictionis universitas Messanæ destruxit terram Tavormenii eo quod volebat obedire mandato eorum. Item eodem anno mense Octobris decimæ quartæ indictionis universitas Messanæ misit Romam, et elegit potestatem dominum Jacobum de Pente, et permansit in potestate usque ad medietatem mensis Maii prædictæ indictionis; et cum eo venit dominus Joannes de Columnis Messanensis archiepiscopus missus a domino papa.

Item anno Domini 1254, indictione decima quarta, mense Aprilis, Henricus de Abbate cum exercitu Vallis Mazzariæ cepit Panormum, et fratrem Businum legatum, et tota Sicilia se convertit ad dominationem domini principis, præter Platiam, Castrum Joannem, et Aydonem.

Item anno Domini 1255, decima quinta indictione

A comes Fredericus Lancea venit vicarius in Sicilia, et congregatis baronibus Calabriae Vallisgratis terræ Jordani, et totius Siciliae, ivit cum magno exercitu super Platiam, et obsedit et cepit ipsam; et quamdam quantitatem hominum ipsius terræ interfecit. Et postea ivit super Castrum Joannem, et Aydonem, et homines earumdem terrarum converterunt se ad dominium domini principis. In eodem anno fuit justitiarius Philippus de Aterno.

Item anno Domini 1256 indictionis primæ, fuit justitiarius Siciliae Bernardus de Acquaviva. In eodem anno mense Aprilis primæ indictionis dominus princeps Manfredus venit Messanam, et postea ivit Panormum; et ibi fecit congregari omnes prælatos et barones totius regni; et ad electionem eorum dominus princeps fuit coronatus rex Siciliae decimo die mensis Augusti, primæ indictionis, cum maxima lætitia et exultatione.

Item anno Domini 1257, indictione secunda, comes Fredericus Maletta venit capitaneus in Siciliam, et justitiarius fuit Fredericus de Avenis Arenes.

Item anno Domini 1258 indictionis tertiæ, mense Maii, Gobbanus Theotonicus interfecit eundem comitem Fredericum Malettam ante montem Trapani, et idem Gobbanus ascendit in eundem montem; et ipse una cum hominibus ipsius montis calcaneum rebellionis erexerunt contra dominum regem Manfredum, negantes nomen ejus; et dominus comes Fredericus Lancea cum exercitu magno obsedit prædictum montem, et mense Octobris indictionis ejusdem cepit prædictum montem cum hominibus ejusdem, et fecit eos ab inde discedere, et quosdam eos devastavit.

Anno Domini 1263, nona indictione, comes Carolus intravit Romam in ætate; mense vero Aprilis ejusdem indict., dominus rex Manfredus misit extolium suum apud Marsiliam ad obsidendum eam.

Anno ejusdem Incarnationis 1265, indictione nona, comes Carolus cepit pontem Ciplanum, et turbata est civitas Neapolis. Et postmodum idem comes cum exercitu suo venit apud pontem Valentinum in partibus Beneventi, et die Veneris vigesimo secundo mensis Februarii prævaluit in eundem regem Manfredum cum exercitu suo, et habuit victoriam super eum.

D Item anno dictæ Incarnationis, ejusdem nonæ indictionis, die Sabbati, decimo tertio mensis Martii, civitas Messanæ elevavit vexillum prædicti comitis Caroli; et die Jovis primo mensis Aprilis ejusdem indictionis, comes Philippus de Monteforti venit vicarius in Siciliam pro parte ipsius comitis Caroli.